

Joensuun lyseon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2020–2023

Tämä on Joensuun lyseon lukion tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Se on laadittu vastaamaan voimassaolevaa lainsäädäntöä naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1329/2014) sekä yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaisesti.

Oppilaitoksen tulee vuosittain tai vähintään kerran kolmessa vuodessa laatia tasa-arvosuunnitelma. Se laaditaan aina yhteistyössä koulun henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on laadittu nuorten lukiokoulutuksen uutta 1.8.2021 käyttöön otettavaa opetussuunnitelmaa ajatellen. Suunnitelmassa kerrotaan oppilaitoksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteesta, kartoitetaan näihin liittyviä ongelmia ja suunnitellaan, kuinka niitä edistetään.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kiinnitetään huomiota, kuinka vuorovaikutus toimii kaikkien kannalta rakentavasti ja kuinka tietoisesti edistetään yhdenvertaista toimintakulttuuria. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan, kuinka syrjintää ja seksuaalista häirintää pyritään ehkäisemään.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa kiinnitetään huomiota naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumiseen ja henkilöiden yhdenvertaiseen kohteluun riippumatta heidän uskonnostaan, iästään, mielipiteistään, terveydentilastaan, etnisestä alkuperästään, seksuaalisesta suuntautumisestaan ja sosioekonomisesta taustastaan.

Suunnitelma koskee sekä lukion henkilökuntaa että opiskelijoita. Kouluyhteisön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilanne selvitetään säännöllisesti.

Tasa-arvolaki

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

Velvollisuus tasa-arvon toteuttamiseen oppilaitoksissa perustuu 1.1.1987 voimaan astuneeseen tasa-arvosta annettuun tasa-arvolakiin (609/1986) sekä sen muutoksiin (232/2005), joiden yhteydessä lisättiin säännöksen oppilaitosten tasa-arvosuunnittelusta lukioiden osalta. Vuoden 2014 lopussa vahvistettujen perusopetuksen valtakunnallisten perusteiden mukaan ”Tasa-arvon tavoite ja laaja yhdenvertaisuusperiaate ohjaavat perusopetuksen kehittämistä. Opetus edistää osaltaan taloudellista, sosiaalista, alueellista sukupuolten tasa-arvoa.” Näin tasa-arvolakiin lisättiin (1329/2014) 5a§ ja 6c§, jotka tulivat koskemaan kaikkia koulumuotoja.

Tasa-arvolain 5a§ mukaan oppilaitosten on laadittava vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden edustajien kanssa oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tähtäävä tasa-arvosuunnitelma.

Tasa-arvolain 6c§ tarkoituksena on estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintää tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti.

Tasa-arvolaki edellyttää, että tasa-arvosuunnitelma sisältää kartoituksen oppilaitoksen tasa-arvotilanteesta, toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi sekä arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista. Kartoituksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tasa-arvon toteutumiseen oppilas- ja opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin, opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen.

Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa.

Yhdenvertaisuuslaissa kielletään sekä välitön että välillinen syrjintä. Lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää ovat häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Yhdenvertaisuuslaissa kiellettyjä syrjintäperusteita ovat ikä, alkuperä, kansalaisuus, kieli, uskonto, vakaumus, mielipide, poliittinen toiminta, ammattiyhdistystoiminta, perhesuhteet, terveydentila, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu henkilöön liittyvä syyn. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen.

Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

Erilainen kohtelu ei ole syrjintää, jos kohtelu perustuu lakiin ja sillä muutoin on hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia.

Yhdenvertaisuuslaissa häirinnällä tarkoitetaan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukkaavaa käyttäytymistä, jos se liittyy iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön tarkoitettuun syyhyn. Tämän lisäksi käyttäytymisellä luodaan mainitun syyn vuoksi henkilöä halventava tai nöyryyttävä taikka häntä kohtaan uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilanne

Syksyllä 2020 Joensuun lyseon lukiossa opiskelee 501 nuorta, joista miehiä on 161 ja naisia 340.

Joensuun lyseon lukiossa on 36 opettajaa, joista 34 opettaa päätoimisesti Lyseon lukiossa. Joensuun lyseon lukiolla ja IB-linjalla on yhteisiä opettajia. Lukiolla on rehtori ja koulusihteeri.

Henkilökuntaan kuuluu myös siistijät, ravitsemustyöntekijät, opiskeluterveydenhoitaja sekä kaupungin lukioiden yhteinen psykologi ja kuraattori.

Lukiomme toimii 7.1.2021 alkaen Joensuun Tiedepuistolla, jossa on n. 120 yritystä, yliopisto sekä valtion ja kunnan hallintoa. Uudessa toimintaympäristössä kiinnitämme erityistä huomiota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen koko Tiedepuiston näkökulmasta.

Lukion henkilökunta valitaan asetettujen pätevyysvaatimusten, soveltuvuuden ja haastattelujen perusteella. Haku- ja valintaprosessissa sukupuolella ei ole merkitystä.

Opettajien palkkausperusteet on määritelty virkaehtosopimuksessa, jota palkkauksessa on noudatettava. Opetustehtävät ja oppituntien ulkopuoliset tehtävät pyritään jakamaan oikeudenmukaisesti ottaen kuitenkin huomioon yksilölliset toiveet sekä työolosuhteiden, opiskelijamäärien ja tuntiresurssin määrittämät reunaehdot.

Joensuun lyseon lukiolla opiskelijat kuuluvat ryhmänohjausryhmään. Kuhunkin ryhmään on nimetty vastuullinen ryhmänohjaaja. Lukiossa toimii yhteisöllinen opiskelijahuoltoryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa.

Joensuun lyseon lukiolla opiskelijat muodostavat yhdessä lukion opiskelijakunnan, joka valitsee opiskelijakunnan hallituksen, joka on tärkeä osa lukioyhteisöä. Sen mielipidettä kuullaan opiskelijoita koskevilla asioilla, se voi tuoda esille näkemyksiään lukion toiminnasta ja tehdä aloitteita. Hallituksella on keskeinen rooli oppituntien ulkopuolisen toiminnan järjestämisessä, kuten vuosittaisten juhlien ja teemapäivien järjestämisessä.

Tasa-arvosuunnitelman tavoite

Tasa-arvosuunnitelman tavoitteena on kiinnittää huomiota naisten ja miesten välisen tasa-arvon toteutumiseen. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä kaikkea sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Tasa-arvolaisissa (7 §) kielletään välitön ja välillinen syrjintä sukupuolen perusteella. Siinä määritellään syrjinnäksi myös seksuaalinen häirintä ja häirintä sukupuolen perusteella sekä myös käsky harjoittaa sukupuoleen perustuvaa syrjintää. Lisäksi vielä tasa-arvolaisissa (8b §) kielletään syrjintä oppilaitoksissa. Naisilla ja miehillä tulee olla samanlaiset mahdollisuudet koulutukseen.

a) Välitön syrjintä

- naisten ja miesten asettaminen eri asemaan sukupuolen perusteella
- eri asemaan asettaminen raskaudesta tai synnytyksestä johtuvasta syystä

b) Välillinen syrjintä

- eri asemaan asettaminen sukupuolen perusteella, jos henkilöt joutuvat epäedulliseen asemaan sen perusteella
- eri asemaan asettaminen vanhemmuuden tai perheeseen liittyvän huoltovelvollisuuden perusteella

c) Seksuaalinen häirintä

Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan henkilön henkistä tai

fyysistä koskemattomuutta erityisesti luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Kaikkien Joensuun lyseon lukiossa opiskelevien tai työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. Minkäänlaista henkilöön tai ryhmään kohdistuvaa seksuaalista tai muuta häirintää - ei henkistä eikä fyysistä - suvaita. Myöskään ei-toivottu kielenkäyttö - kuten haistattelu, kiroilu, nimittely, epäasialliset puheet, ulkonäön arvosteleminen tai muu uhkaava käyttäytyminen - ei ole sallittu. Jos on joutunut sukupuolisen häirinnän kohteeksi, tulee tämä ilmaista häiritsijälle ja mikäli tämä ei auta, tulee ilmoittaa asiasta opettajakunnalle tai esimiehelle. Vastuu häirinnän poistamiseksi siirtyy Joensuun lyseon lukiolle siinä vaiheessa, kun sen henkilöstön edustajalle on asiasta ilmoitettu. Tiedon saatuaan oppilaitos ryhtyy poistamaan ongelmaa käytettävissään olevin keinoin.

d) Sukupuoleen perustuva häirintä

Sukupuoleen perustuva häirintä on henkilön sukupuoleen liittyvä ei-toivottu käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista. Sillä loukataan henkilön henkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteuttaminen

Opettajien tulee opetuksessaan ja muussa toiminnassaan kiinnittää huomiota sekä sukupuolten, eri linjojen ja eri vuositasojen yhdenvertaisuuteen mm. seuraavissa asioissa:

- 1) palautteen antaminen tasapuolisesti kaikille opiskelijoille
- 2) kaikkien opiskelijoiden kannustaminen
- 3) opiskelijoiden opintosuoritusten arviointi
- 4) otettava huomioon opiskelijoille asetetut vaatimukset
- 5) opiskelijoiden huomioiminen tulee olla tasapuolista
- 6) opiskelijoiden tahdon saaminen läpi opetustilanteissa tai opettajan kanssa asioidessa tulee olla yhdenvertaista
- 7) koulun toimintakulttuuri: tapahtumien suunnittelussa, käytänteissä ja tilojen käytön suunnittelussa otetaan huomioon tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulma.

Ongelmien kartoitus ja tasa-arvosuunnitelmasta tiedottaminen

Opiskelijoille teetetään kysely yhdenvertaisuustilanteesta, jonka suunnittelussa opiskelijat ovat olleet mukana. Kyselyn tuloksista tiedotetaan koko lukion väelle: tilanteesta tiedottaminen on yksi yhdenvertaisuuden edistämisen väline.

Opiskelijoiden tasa-arvotilanteen säilymisestä ovat vastuussa Lyseon lukion sekä henkilö- että opiskelijakunta. Jokainen yhteisömme jäsen on velvollinen toimimaan heti, jos havaitsee yhdenvertaisuutta tai tasa-arvoa loukattavan. Viime kädessä vastuussa asian korjaamisesta on lukion rehtori.

Häirintätapauksessa häirinnän kohteena oleva ilmaisee häiritsijälle, että tämän käytös on ei-toivottavaa. Mikäli häirintä tästä huolimatta toistuu, kohde kääntyy opettajansa, opiskelijakunnan hallituksen tai esimiehensä puoleen tilanteen selvittämiseksi.

seksuaalista häirintää. Häirinnän kohteeksi joutunut ei ole vastuussa tapahtuneesta eikä siihen syyllinen.